

Gellérthegyi tanulmányut.

— Tervek a Gellérrtel és a Tabánnal. —

(Saját tudósítónktól.) Ki emlékezik még — vagy ki ne emlékeznék — azokra az időkre, amikor szinte minden héten új Gellérthegy-beépítési tervek születtek? Fantasztikus rajzok, képek láttak napvilágot. Voltak, akik vizesést és halastavat óhajtottak látni a Gellért fetején, voltak, akik szerették volna a királyi palotát lerombolni és itt újraépíteni. Az a hasznuk mindenesetre meg volt, hogy a publikum és a főváros rémülten hőkölt vissza s a dolgot nem siették el. Hosszu pihenés után a héten újra egy Gellérthegy-indítvány került a főváros elé. Gelléri Mór, az iparegyesület igazgatója mondja el ebben minden konkrét prozozáció nélkül, hogy most már csakugyan csinálni kellene valamit ezzel a nagy és szép pusztá területtel. Ennek az indítványnak már egészen igaz van. Ebben a városban, ahol oly kevés a zöld folt, ahol beépítenek köztereket és parkokat, ahol pormentes és füstmentes levegőhöz nem lehet jutni, észre kell venni most már a Gellérthegyet, amelynek talán egyetlen hibája, hogy nem lehet hozzáférni, hogy távoli és kissé sivár, mindenesetre azonban alsóbbbrangu „kirándulohely” gyanánt szerepel, ahelyett, hogy fekvésének megfelelően mindennapi sétahely volna.

Valamivel a Gellérthegy csúcsa alatt van egy vendéglő — hétköznap teljesen kihalt, — a budapesti ember számára legjobb esetben is ez a végpontja a gellérthegyi utazásnak. Még feljebb menni, a citadellaig: ez már felfedező út. A három percnyi időt és a kevés fáradságot azonban tökéletesen megéri. Ez egy darab az abszolutizmus romantikájából. Várnak építették, pedig már akkor is — az ötvenes évek legelején — rég túl volt rajta a haditudomány, hogy stratégiai fontosságot tulajdonítson a Gellért tetejének. De hát akkor összeesküvést szimatoltak még minden bokorban s a rebéllis pestiek ijesztésére nagyon jó volt ez a komor kötömg. Szűk bejáratát körülvelték hatalmas faragott kőköcskékkel. Misztikus boltozott lépcsőkön át lehet feljutni a külső udvarba, innen pedig egy igazi, szabályszerű felvonóhíd vezet a vastagfalú és büzös épületbe, amely azelőtt kaszánya volt, most — a lakásinség enyhítő szere. Harminc kislakást ad ki itt a város, többnyire nincs hozzájuk konyha sem s fizetnek egy szobáért átlag évi száz koronát. A lakások többnyire dohosak, némelyiknek ablakából azonban fejedelmi kilátás nyílik. Annak a panorámának egy-egy részletét kapják a citadella szerény lakói, amely a maga teljességé-

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

412.21

Szerző L. G.

Cím Gellérthegyi tanulmányut.

Gellérthegy

Idő

1913

Személy

Forrás: Pesti napló

Bp.

1913 11/6

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. f)

helyenként lerombolt bástyafalak galériáján körül-sétál. Egész Pest ott uszik előtte, porban ugyan, de azért minden ház megkülönböztethető s tisztán ki lehet venni, hogyan telepedett meg ez a nagy város éppen abban a katlanszerű mélyedésben, amely a Dunához esik.

Déli irányban a városnak vége, minden zöld, csendes, egy vonat robog át az összekötő hidon és a lármája idehallatszik, a hegy lejtőjén gyümölcsfák virágnak fehéren és rózsaszínién, egy kis tisztás helyen pedig — természetesen — a futball virul. Tavasz napfény, langyos, álmosító délután és teljes elhagyatottság. Pest kávéházaiban kétszáz ezer ember henyél e pillanatban, a gellérthegyi séta gyönyörűségeire azonban nem vágyik senki. Kizárólag a törzsvendégek vannak jelen. Facér suhancok, akik a meleg napon buzgón kártyáznak. A gyorsfényképész bódéját még csak most festik, a ringlispil falovai pedig elhagyatottan pihennek. Néhány bennlakó, apró, meztelábás gyerek csavarog körülöttük, míg csak eszükbe nem jut, hogy szomjasak.

— Az a tyúk ad majd vizet — mondja rövid szemlélődés után az egyik.

A „tyúk” — hat-nyolc éves kislány, aki egy játék-öntözőt cipel, egyébként pedig a vizet ridégen megtagadja.

A körutak korom-fürdője után a levegő egyenesen egy klimatikus gyógyhely képzetét kelti fel, de tökéletes az elhagyatottság s primitiv az állapotok. Akárcsak a Tabánban, amelyen át lesettálunk a Gellérthegyről. Milyen mulatságos és romantikus, kedves és primitív ez is. Apró házak, mintha játé-

csatlakozik és ebben borbélyműhely van, a sarki ismerest Méz Mártonnak hívják s nem kevésbé originalisak az utcanevek is.

A Tabán sorsa, szabályozása most egészen aktuális. A város készítettett egy gipszmodell, amelyen rajta van minden görbe utcája, minden csepp háza, úgy, amint még áll, az egész környékről, a Gellérthegygyel együtt, vagy amint rombolni kezdik, a szép és modern villákkal, amelyek helyenként már kinőttek földjéből. Mert vannak sokan, akik már is felfedezték a Tabánt és a Gellérthegyet és tudják, hogy ennek déli oldala valóságos Riviéra, állandó napsütéssel.

Amikor aztán a sétának vége, ott vagyunk újra az Erzsébet-hidon és gyalogolunk vissza Pestre: már tudjuk, mit kellene legelőször is, azonnal, rögtön cselekednie a Gellérthegy és a Tabán érdekében is. Tehát: közlekedést csinálni. Az Erzsébet-hidon végig vannak fektetve a sinek, de villamos nem megy rajtuk. Hihetetlen, elképzelhetetlen barbárság, bizonyítéka e publikum példátlan birka-türelmének. Nem megy villamos és következésképpen a hid is üres. A Gellért is, a legszebb parkokkal, a legnagyobb monumentummal üres marad közlekedés híján. Amit, mint amerikai példát, annyiszor idéznek, itt meg kellene próbálni: megcsinálni a villamost, fogaskerekűt és siklót a Dunától a Tabánon át a Gellért tetejéig s aztán bámulni, milyen gyorsan és természetesen telepednének le villatulajdonosok és szórakoztatók, kislakások és középületek.

Ami pedig a Gellért tetejét, koszoruját illeti: a citadella maradványa jól illik hozzá, de azért nem kell hinni, hogy műemlék volna ez. Műemlék lefelébb a Kasszeli-örökösöknek.

kik vagyónukat az öreg Kasszeli építőmesterek, a becsületes, jó kőfalak vállalkozójának köszönhetik. Mindenesetre megtanítja ez a citadella az értelmes építőművészt arra, hogy körülbelül hasonlóan cifrázatlan legyen az a középület, amely majd itt emelkedik, mint a mai, amely mintegy próbamodellnek tekinthető. Nem hiavalkodó, fel nem tűnő, egyszerű és nagyömegű — milyen kómikus a hegy oldalában a szent Gellért-szobor arkitekturája — hogy betözzé és lezárja ezt a hegyet, amely fölött most már csaknem husz éve rendelkezik szabalon a főváros „anélkül” hogy el tudná határozni: mit csinálni.

L. G.